

VAPPU SÄILYNOJA

SIUNATUT
SOKERISAKSET

SIUNATUT SOKERISAKSET
2010

Vappu Säilynoja

SIUNATUT SOKERISAKSET

28 tarinaa

© 2010 Vappu Säilynoja

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-498-347-1

Ulkoasu ja kannen kuva: Anniina Säilynoja

Kiitokset Pirkon piirille,
joka kokoontuu Koivun ja
Tähden tiloissa Muhoksella.

Lukijalle

Olen elämäni varrella tavannut kiinnostavia ihmisiä ja erilaisia elämän kohtaloita. Jokin mieltä puhutellut tapaus on jäänyt mielen pohjalle kaiheartamaan sen verran, että se on pitänyt merkitä muistiin. Näistä repaleisista palasista on syntynyt tämä tarinakokoelma, jossa on totta ainakin se toinen puoli.

Terveystenhuollon työläisenä jouduin omakohtaisesti tutustumaan moniin lain pykäliin, joilla säädeltiin ihmisten inhimillisiä toimintoja. Silloin ei ollut katuspillereitä ja abortti oli lailla kielletty. Jos vahinko sattui alaikäiselle, Kekkosesta pyydettiin naimalupa.

Vuosina 1935-1970 oli voimassa sterilisointilaki, jossa säädettiin, että mielisairas tai vajaamielinen voidaan määräyksen perusteella steriloida ilman omaa suostumusta. Tätä säädöstä käytettiin terveydenhuollossa eräänlaisena hoitomuotona.

Joitakin juttujen aiheita olen kirjannut muistiin kuunnelllessani puolisoni Kalervon ja hänen poikaystäviensä tosikertomuksia merkkihenkilöistä.

Olisin monia kokemuksia köyhempi, ellen olisi henkilökohtaisesti ollut tekemisissä salametsästäjän ja pontikankeittäjän kanssa. He joutuivat uhmaamaan lakia ja oikeutta, haaliessaan elantoa perheilleen. Kunnioittaen olen kirjoittanut tarinat heidän muistolleen.

Tarinaa, joka sai nimekseen Sokerisakset, minulla on hyvin henkilökohtainen suhde. Jos mummoni Johanna ei olisi lähtenyt nälkää pakoon vieraaseen perheeseen suurina nälkävuosina, olisiko minuakaan olemassa.

Muhoksella helmikuussa 2010

Vappu Säilynoja

9	Eveliinan koettelemus
19	Päivänsankari
23	Äiti
28	Matkalle
35	Esteri
40	Rauhanmarssilla
53	Antoi lemmen puhtaimman
63	Ei syntyvä sijaa katso
70	Siunattu kolotus
76	Uuno
81	Hammaslääkärissä
86	Kummitäti
89	Auta miestä mäessä
95	Unhdetun kansan asialla
103	Edustaja Rytkäsen painajainen
107	Amerikan kävijä
119	Kuudes käsky
122	Toivo
125	Rippi
127	Lähtö
129	Vieras
131	Kunnia sille, jolle kunnia kuuluu
134	Kanalan Vihtori, merkkihenkilö
137	Pitäjän viimeinen renki
142	Hullua kyydissä
146	Työpari
150	Sokerisakset
163	Joutsenet

Eveliinan koettelemus

Monta rupeamaa on Eveliina istunut pitkinä talvipäivinä kangaspuiden ääressä. Siinä taittui talven selkä. Mukava oli kutoa harmaina pakkaspäivinä iloisia räsymattoja ja samalla sai muistella menneitä. Sinne loimien väliin jouti nyt Eveliinan kukallinen kihlajaisleninki ja Viljamia aikansa palvellut raidallinen pyhäpaita, ja paljon muuta ajan hiertämää, kulunutta vaatepartta. Oikein rupesi itkettämään, kun omien lasten pieneksi tulleita vaatteita kerälle leikkasi.

Eveliina tunsu suurta mielihyvää, kun työ oli niin pitkällä, että enää tarvitsi vain solmia mattojen päät. Siinä istuessa aatokset askaroivat jo tulevassa.

– Ensin laitan tuvan kesäkuuntoon ja katson miltä matot näyttävät Viljamin kunnostamalla lattialla. Oli se menneenä suvena kova urakka. Hiomalla ja lakkaamalla tuvan lattiasta tuli kuin uusi. Poika ja vävyt olivat apuna, kun eteisen vieressä olevasta tehtiin sauna ja vessa ja keittiön kalusteet uusittiin, muisteli Eveliina vuoden varrella tapahtunutta.

– Hyvä mies se on Viljami. Tuli vävyksi taloon ja on hoitanut kuin omaansa. Aluksi arasteli. Ei se mi-

kään ihme, kun mies tulee tyhjin käsin ja saa koko perintötilan hoitoonsa. Se vain ihmetyttää, että Viljami on nykyään niin harvapuheinen. Tekee työnsä, mutta ei haastele niin kuin ennen. Uutiset katsoo ja puhumatta kävelee yöpuulle. Joku vaiva sillä on. Työt eivät enää rasita, niin kuin joskus ennen. Poika meni naapurin tytön kanssa naimisiin ja asuu nyt molempien talojen maita.

Kun Viljami eräänä päivänä jäi mielteliäänä katselemaan uusia mattoja, otti Eveliina puheeksi erään mieltä painavan asian.

– Mitä sinä tuumaat siitä, kun lapset haluavat juhlia sitä meidän kultahääpäivää?

– Turhaan ne höpöttävät. En minä ala.

Vielä sängyssä Eveliina yritti muistella yhteisiä mukavia matkoja lasten kanssa ja niitäkin kahdestaan tehtyjä kesäreissuja.

– Toki me sinne seuroihin mennään.

– En minä mihinkään seuroihin lähe, se vain sanoi ja kääntyi seinään päin.

– Ei se ennen ollut tuollainen. Kuskannut aina kansalaisopiston kursseille ja naapurikylälle pingoön. Seuroissa on käyty joka kesä. Äitivainajan veroinen uskovainen en ole, mutta sanaa kuuntelen ja veisuusta tykkään. Ja on se hyvä varautua jo tässä iässä tuonpuoleista varten.

Eveliina on aina pitänyt paikat siistinä ja järjestyksen talossa. Hyvin on saanut myös Viljamin tavoille oppimaan.

– Ei tule savisilla saappailla sisälle. Eteisessä jo vaih-

Vappu Säilynojan pitkä ja monivaiheinen työura on vienyt hänet lähelle monia erilaisia ihmiskohtaloita. Nämä kohtaamiset ovat antaneet aiheen ja kipinän tämän kokoelman tarinoihin. Jo omaelämäkerrallinen esikoisteos, **Minun puumerkkini** (Myllylahti, 2002) tutustutti lukijan pienen ihmisen arjen huoliin ja iloihin.

Näiden tarinoiden ajallinen kaari lähtee 1800-luvun nälkävuosista ja kattaa koko 1900-luvun ulottuen tämän vuosituhannen puolelle.

Tarinoiden taustalla on usein suoria yhtymäkohtia todellisuuteen. Herkullisia henkilöitä ovat muun muassa mieluisan perinnön saanut Uuno ja työpari Mestari-Matti ja Irkku.

Tarinat kerrotaan koruttomasti, ihmistä ymmärtäen, ja vaikeatkin aiheet höystetään lempeällä huumorilla.

Tarinoiden rakentamisessa kirjaksi on yhteistyökumppanina ollut Vapun pojantytär, Anniina Säilynoja.

